

vbjk

Vernieuwing in de
Basisvoorzieningen
voor Jonge Kinderen

Werk maken van toegankelijkheid?

Volgende aandachtspunten helpen je op weg¹

1 Pak toegankelijkheid voor en na de deur gelijktijdig aan

Toegankelijkheid kunnen we begrijpen als de afwezigheid van drempels om te participeren aan basisvoorzieningen voor kinderen, jongeren en gezinnen. Denk bijvoorbeeld aan de consultatiebureaus van Kind & Gezin, kinderopvang baby's en peuters, buitenschoolse opvanginitiatieven, jeugdwerkings, Huizen van het Kind en OverKop-huizen.

Het is belangrijk om aandacht te hebben voor toegankelijkheid voor de deur en na de deur.

- Toegankelijkheid voor de deur gaat over alle drempels die de toegang tot basisvoorzieningen belemmeren. Het [kader van de 7 B's](#) kan helpen om drempels voor de deur in kaart te brengen en aan te pakken.
- Toegankelijkheid na de deur slaat op de drempels die gezinnen ervaren eenmaal ze over de eerste drempel heen zijn en ze binnenkomen in een voorziening. Het gaat om drempels die ervoor kunnen zorgen dat gezinnen snel afhaken en niet terugkomen. Naast het kader van 7 B's, kunnen de [Decet-principes](#) helpen om na te denken over hoe je ervoor zorgt dat diverse gezinnen, kinderen en jongeren het gevoel hebben erbij te horen en gehoord en gezien te worden.

Indien je enkel focust op het wegwerken van drempels voor de deur bestaat dus het risico dat kinderen, jongeren en/of ouders snel terug afhaken. Daarom is het nodig om op beiden gelijktijdig in te zetten.

2 Zet in op een continu proces van analyse, actie en evaluatie

Werken aan toegankelijkheid vraagt een proces waarin analyse, actie en evaluatie elkaar afwisselen. Neem eerst de tijd om te analyseren. Wanneer je aan zo'n proces start, heeft iedereen meteen bepaalde veronderstellingen over wie meer/minder bereikt wordt en wat een rol kan spelen. Toets deze veronderstellingen door cijfergegevens te verzamelen en kinderen, jongeren of ouders te bevragen.

Ga van start door inzicht op te bouwen in welke gezinnen, kinderen en jongeren er in de buurt of het werkingsgebied wonen. Wie bereik je en wie niet of minder? Je kunt je hierbij richten op verschillende kenmerken van je doelgroep. Denk bijvoorbeeld aan herkomst van gezinnen (nationaliteit, cultuur, religie), scholingsgraad, werkomstandigheden, inkomen,

¹ Deze aandachtspunten zijn gebaseerd op de ervaringen van VBJK (Centrum voor Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen), VCOK (Vormingscentrum Opvoeding en Kinderopvang) en tal van andere pioniers in het werken aan toegankelijke voorzieningen voor jonge kinderen.

verschillende gezinstypes (samengestelde gezinnen, alleenstaande ouders ...) of specifieke zorgbehoeften van kinderen.

TIP

Het materialenpakket [Zicht op lokale noden](#) kan je op weg helpen bij het maken van een lokale nodenanalyse.

Om beter zicht te krijgen op welke diversiteit aan ouders aanwezig is in jouw buurt of gemeente kan je gebruik maken van de [cijfergegevens op de website van Opgroeien](#). Je vindt er onder meer cijfers over gezinssamenstelling, taal en nationaliteit, gezinsinkomen en (kans)armoede Je kunt informatie opvragen tot op het niveau van de (deel)gemeenten.

Plan op basis van de analyse acties. Bepaal wat je gaat doen, wie wat moet doen en wat je verwacht dat er zal gebeuren. Maak meteen ook afspraken hoe je de actie zult evalueren: wat moeten we van wie weten om te kunnen evalueren, hoe doen we dit en met wie bespreken we dit? Betrek kinderen, jongeren en/of ouders doorheen het proces. Hun input is heel waardevol om acties bij te sturen en blinde vlekken te ontdekken.

De evaluatie van de acties geeft opnieuw input om nieuwe of aangepaste acties te ondernemen. En zo ben je vertrokken.

Dit proces van analyse, actie en evaluatie vraagt een basishouding van continue reflectie. In essentie gaat dit om volgende drie vragen:

- Waarom doen we de dingen zoals we ze doen?
- Wat is het effect?
- Wat als we het anders zouden doen?

3 Neem alle betrokkenen mee in het verhaal

Werken aan toegankelijkheid vraagt het engagement van de verschillende betrokkenen, gaande van de (vrijwillige) medewerkers die de kinderen, jongeren en gezinnen begeleiden of onthalen tot het bestuur. Het is belangrijk dat zij goed weten waarom aandacht voor toegankelijkheid nodig is en hoe bepaalde beleidskeuzes en acties hieraan moeten bijdragen. Indien er binnen de organisatie onvoldoende draagvlak is, kan dit het werken aan toegankelijkheid afremmen.

Bij het uitstippelen van acties is het vaak een evenwicht zoeken tussen doelgericht aan het werk gaan en vooruitgang boeken en tegelijkertijd rekening houden met het tempo van de verschillende betrokkenen.

4 Doe beroep op de ervaring, expertise en contacten van anderen

Als je vaststelt dat je bepaalde groepen onvoldoende bereikt, is het interessant om op zoek te gaan naar sleutelfiguren of organisaties die je kunnen verder helpen. Dit kan gaan om personen of organisaties die kunnen helpen om meer kennis op te bouwen over bepaalde groepen, de moeilijkheden die zij ervaren, de noden of behoeften van deze groep en wat handvaten kunnen zijn om de drempel voor deze groep te verlagen. Dit kan zowel gaan om ervaringsdeskundigen als om professionals of vrijwilligers met praktische ervaring in werken met deze groep of een onderzoeker.

Daarnaast kan het ook gaan om personen of organisaties die deze doelgroep wel bereiken en een rol kunnen spelen in het toeleiden van de doelgroep naar jouw organisatie of aanbod.

Ga na welke organisaties en netwerken actief zijn in jouw buurt. Met welke andere organisaties of voorzieningen in de buurt heb je reeds een succesvolle samenwerking? Heb je afspraken of werk je samen met toeliders van sommige doelgroepen? Welke organisaties of voorzieningen zijn interessant om contacten mee aan te knopen?

5 Sta stil bij eigen overtuigingen, waarden en normen

Eigen overtuigingen, waarden en normen spelen hoe dan ook een rol in het werken met kinderen, jongeren en ouders. Als je wilt werken aan toegankelijkheid, is het nodig om ruimte te creëren om hierover te spreken. Bepaalde overtuigingen kunnen toegankelijkheid in de weg staan.

Zo geeft iedereen eigen ideeën over opvoeden, ouderschap, armoede, vluchtelingen, migratie, ... Daarin spelen onder meer je eigen achtergrond en ervaringen een rol. Het is belangrijk om je hiervan zo veel als mogelijk bewust te zijn en te reflecteren over hoe dit mee een rol speelt in je denk- en werkwijze.

TIP

Het [Waarden en Normen spel](#) biedt verschillende mogelijkheden om in team in gesprek te gaan over waarden en normen.

[12 brillen om naar kinderarmoede te kijken](#) is interessant om in team stil te staan bij ieders kijk op armoede.

Wil je bijvoorbeeld je taalbeleid herdenken, dan is het interessant om aan de slag te gaan met de overtuigingen in een team over meertaligheid. De [reflectiewaaijer meertaligheid](#) kan hierbij helpen.
